

Vzdělávací program: Začít spolu

Metodický průvodce pro první stupeň základní školy

Mgr. Věra Krejčová Ph.D, Mgr. Jana Kargerová

Mgr. Věra Krejčová, PhD. pracuje jako odborná asistentka na katedře pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové a je lektorkou vzdělávacího programu Začít spolu.

Mgr. Jana Kargerová pracuje jako lektorka a mezinárodní certifikátorka programu Začít spolu.

Kniha má devět kapitol a já jsem zpracovala prvních čtyři. Program Začít spolu vychází z učení Komenského, Montessoriové, reformní pedagogiky, poznatků o fungování mozku a o procesech učení. Začít spolu představuje pedagogický přístup orientovaný na dítě.

Prosazuje, aby se do běžných tříd zapojovaly děti se speciálními potřebami – se specifickými poruchami učení nebo chování, se zdravotními postiženími, děti z etnických menšin, ale i děti nadprůměrně nadané. Snaží se rozvíjet individuální schopnosti dítěte a pozitivní vztah k učení. Děti si samostatně plánují vlastní cíle, přitom vycházejí ze svých zájmů. Mají možnost volit si posloupnost povinných úkolů (zapisují se do center aktivit).

Na obsahu vzdělání se mohou podílet děti i rodiče, ale musí být realizován se standartem základního vzdělávání.

Obsah vzdělávání je zařazen do smysluplných celků, které podporují porozumění souvislostem. Učivo se zpracovává ve formě projektů, na kterých děti pracují přibližně 3 až 5 týdnů.

Pravidla pro práci a chování vytváří učitelé společně s dětmi. Pravidla jsou zformulovány do třídní smlouvy. Díky tomu, že se děti podílejí na vytváření těchto pravidel, rozumějí dobře jejich významu a cítí se odpovědni za jejich dodržování.

Učitelé nejsou předavači informací. Děti většinou pracují samostatně, ve dvojicích nebo v menších skupinkách. Mohou pracovat svým vlastním tempem, na úkolech přiměřených jejich schopnostem, mohou se radit a spolupracovat. Učitel klade dětem otázky a staví je před problémy a děti se učí prostřednictvím vlastní praktické činnosti.

Hodnocení neprobíhá porovnáváním dětí navzájem, ale hodnotí se individuální pokrok každého dítěte. Průběh učení každého dítěte se dokumentuje prostřednictvím portfolií a žákovských dotazníků. Každé dítě je vedeno k tomu, aby si samo vyhodnocovalo vlastní práci, hodnotilo své úspěchy a neúspěchy a navrhovalo cesty ke zlepšení. Zpětnou vazbu podávají také spolužáci a učitelé.

Prostředí třídy je uspořádáno do **center aktivit**, které jsou tématicky zaměřeny a vybaveny tak, aby stimulovaly děti k aktivitě. V centrech aktivit se děti učí přímou zkušeností, mají v nich prostor pro práci, hru, experimentování a manipulaci s různými materiály. Centra aktivit jsou vybavena mnoha materiály ze života i školními pomůckami, encyklopediemi, knihami, učebnicemi, pracovními sešity...

Centra aktivit pro první stupeň ZŠ: čtení, psaní, matematika, pokusy a objevy, atelier, kostky, relaxace. Centrum čtení a centrum psaní slouží k vytvoření zájmu o literaturu. Jsou zde mimo knih, slovníků a encyklopedií i stolní hry (Scrabble, písmenková puzzle...) a také zvukové přehrazače, kazety s pohádkami... Centrum matematiky: děti se zde mají naučit chápat matematické zákonitosti. Jsou zde pracovní sešity, učebnice, encyklopedie, počítadla, přírodniny na počítání, geometrické tvary, hlavolamy, domina, stavebnice, společenské hry. Centrum pokusy a objevy: slouží k různým pozorováním a pokusům. Může v něm být koutek živé přírody.

Zdi třídy i chodeb jsou maximálně využívány k prezentaci výsledků individuální, skupinové i společné práce dětí. Takto vybavené prostředí poskytuje spoustu podnětů k nezáměrnému učení, kdy mají děti neustále na očích produkty vlastní práce i práce druhých.

Struktura dne ve škole řídící se programem Začít spolu.

Školní den začíná **ranním kruhem** (20-30 minut). V ranním kruhu si děti sdělují zážitky z předchozího dne a tím se učí naslouchat druhým a vyjadřovat vlastní názor. Také zde zpívají, probírají se tady organizační informace (prostřednictvím ranních zpráv). Pak následuje **společná práce** (60-90 minut). Procvičuje se učivo s ČJ a Ma formou didaktických her. Děti pracují samostatně, ve dvojicích nebo menších skupinkách. Celá třída pracuje na společném zadání. Do této části dne se také často zařazuje tělesná výchova a cizí jazyk. Přestávka (20-30 minut)

Potom následuje **práce v centrech aktivit** (60-90 minut). Úlohy v centrech aktivit se vztahují k projektu, který právě probírají. Děti se během týdne vystřídají ve všech centrech. V centrech jsou kromě povinných úkolů připraveny i úkoly volitelné. V každém centru se pracuje na jiném úkolu jen téma je stejné.

Na závěr dne se všichni schází v **hodnotícím kruhu** (20-30 minut). Děti prezentují výsledky své práce, hodnotí, co a jak se jim dařilo a nedařilo a proč. Hodnotí se také navzájem.